

Handläggare
Elin Norström

Miljöprövningsdelegationen
Länsstyrelsen Västra Götalands Län
Email: vastragotaland@lansstvrelsen.se

Remiss angående komplettering av ansökan för grustäkt på fastigheten Stjärnvik 1:11, Karlsborgs kommun

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 2021-01-21 tagit emot ovanstående ärende för yttrande. Med anledning av detta vill SGU framföra följande.

Sammanfattande bedömning

SGU anser att täktverksamhet kan tillåtas förutsatt att verksamheten inte på något sätt riskerar att öka föroreningsspridningen av PFAS i området. SGU rekommenderar regelbunden grundvattenprovtagning med avseende på PFAS, samt kontroller för att utesluta eventuell förorening även av massorna i tåkten.

Materialsammansättning och användningsområden

I det kompletterande materialet rapporterar bolaget en siktkurva som visar på att sandfraktionen utgör ca 60% av materialsammansättningen. SGU anser att lokaliseringen av en täkt kan vara lämplig om sandinnehållet är minst 70%. Om andelen sand är mellan 50-70% kan brytning vara motiverad, under förutsättning att det finns behov av framställning av produkter där natursanden är svårt att ersätta med andra material. Bolaget beskriver vissa planerade användningsområden som faller inom denna kategori (tex. fallsand och mursand), vilket kan göra brytning motiverad ur denna aspekt. Gällande framställning av fabriksbetong däremot, vill SGU betona vikten av att aktörer i branschen strävar mot att i allt högre grad ersätta sanden med helkrossad ballast.

Geovetenskapligt värde

SGU framförde i tidigare yttrande (dnr 33-2295/2020, 2020-12-01) att avlagringarna vid tåkten är värdefulla ur ett geovetenskapligt perspektiv. Detta då skärningar och strukturer däri eventuellt kan innehålla information om den kvartärgeologiska utvecklingen regionalt. SGU vill därför uppmana till dokumentation av skärningar, för eventuella framtida geovetenskapliga undersökningar och studier i området. SGU ställer inga villkorliga krav på att detta genomförs, men skulle se positivt på om Länsstyrelsen har möjlighet att följa upp denna aspekt av ärendet.

Grundvatten och föroreningsrisk

SGU ser positivt på inkommen komplettering med avseende på grundvattennivåer i täkten, samt att verksamhetsutövaren reviderat täktplanen så att lägsta täktbotten lämnar minst 3 meter omättad zon till högsta grundvattenyta. I kompletteringen anges att nivåmätningar ska göras 4 ggr per år, medan det i bilagan anges 2 ggr per år. SGU menar att 4 ggr per år är befogat för att få en bild av grundvattennivåns säsongsvariation.

Grundvattnet i en brunn i täkten har vid utförd referensprovtagning uppvisat en halt på 18 ng/l PFAS summa 11. Detta motsvarar halten som är utgångspunkten för att genomföra åtgärder för att vända trenden för en grundvattenförekomst så att riskvärdet inte riskerar att överskridas. Det finns, som tidigare påtalats, en utpekad grundvattenförekomst i sedimentärt berg under täkten. Täktverksamheten får inte bidra till en ökad spridning av PFAS, varken i jord eller berg. Verksamheten får inte ändra några hydrogeologiska förutsättningar som påverkar spridningen. Det innebär exempelvis att man inte får pumpa upp och/eller släppa ut förorenat grundvatten till någon ytvattenrecipient. Gränsvärdet för ytvatten är 0.65 ng/l PFOS.

SGU rekommenderar regelbunden grundvattenprovtagning i täkten med avseende på halten PFAS summa 11. Ett kontrollprogram för grundvattnets nivå och kvalitet föreslås tas fram av verksamhetsutövaren i samråd med Länsstyrelsen. Resultat ifrån kontrollprogrammet bör delges både Länsstyrelsen och även Försvarmakten/Försvarsinspektören för hälsa och miljö, mot bakgrund av utredningarna av spridning av PFAS från Karlsborgs flygplats.

SGU frågar sig om man kan utesluta att massor förorenade av PFAS har hanterats i täkten (tex från Karlsborgs flygplats). SGU förordar att täktmassorna kontrolleras med avseende på PFAS summa 11, för att inte riskera att bidra till en ökad spridning av PFAS ifrån området.

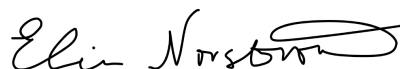
Förutsatt att täktverksamheten inte på något sätt riskerar att öka föroreningsspridningen i området och förutsatt att tillbörliga kontroller av detta sker, anser SGU att täktverksamhet skulle kunna tillåtas.

Beslut i detta ärende har fattats av Enhetschef Anna Hedenström.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även Statsgeologerna Elin Norström och Charlotte Defoort deltagit. Elin Norström har varit föredragande.

Anna Hedenström

Elin Norström